Інцидент зі «звільненням» Залужного. Що відомо, що – ні та що буде далі

Читать на русском

Інцидент зі «звільненням» Залужного. Що відомо, що – ні та що буде далі

Епопея з нібито відставкою головнокомандувача ЗСУ Валерія Залужного тривала лічені години, однак вона примусила нервувати мільйони українців.

У виданні BBC Україна спробували розібратися у тому, що саме сталося на Банковій (і не тільки там) 29 січня.

Що ми знаємо достеменно

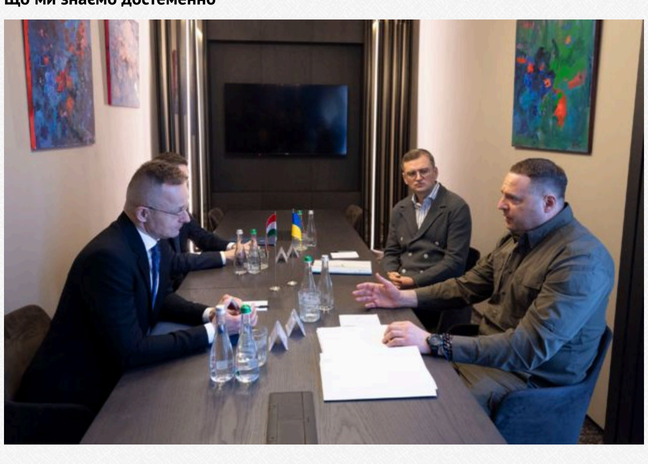

ФОТО ОП. У цей нервовий на Банковій день 29 січня Андрій Єрмак був в Ужгороді

У другій половині дня понеділка 29 січня Валерію Залужному повідомили, що його хоче бачити президент: Володимир Зеленський нібито хотів обговорити з головнокомандувачем ситуацію на фронті.

Той негайно вирушив на Банкову. Ця зустріч обіцяла бути нетиповою. Попри те, що Зеленський та Залужний регулярно бачаться на засіданнях ставки головнокомандувача, вони вже досить давно не спілкувалися без присутності глави Офісу президента. Цього дня Андрій Єрмак був в Ужгороді на переговорах з главою угорського МЗС Петером Сійярто.

У зустрічі на Банковій, за даними BBC, брали участь три особи: Володимир Зеленський, Валерій Залужний та міністр оборони Рустем Умєров.

Зустріч, кажуть джерела BBC, проходила у цілком спокійному тоні. Досить скоро президент перейшов до її головної теми: він повідомив, що ухвалив рішення звільнити головнокомандувача ЗСУ. Зеленський додав, що указ про це буде підписаний найближчим часом.

Після шостої вечора інформація про звільнення Залужного починає активно ширитися в соцмережах. Розповсюджується вона двома паралельними каналами.

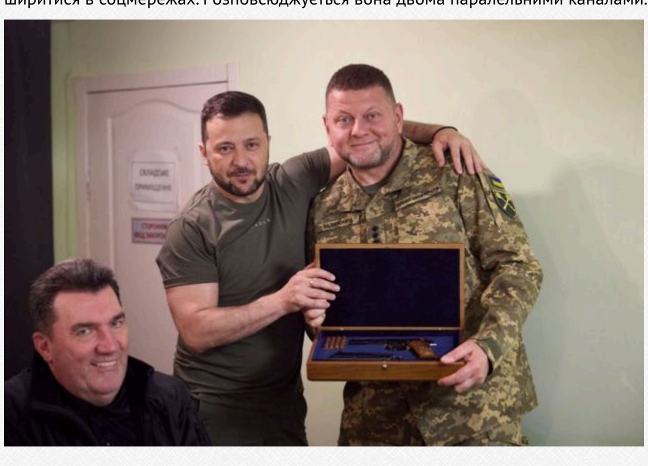

ФОТО ОП. Стосунки президента та головнокомандувача ЗСУ давно не найкращі

З одного боку, її активно "шерять" анонімні телеграм-канали, що їх пов'язують з Офісом президента.

Представники Банкової не раз заперечували свою причетність до них, але саме ці канали часто першими повідомляють ексклюзиви з надр президентської адміністрації, а їхніх представників запрошують на офф-рекорд зустрічі в Офісі президента.

Зрештою, навіть співрозмовники BBC на Банковій говорили про те, що в комунікаційному блоці ОП є певна група співробітників, які курують анонімні телеграм-канали.

З іншого боку, про це – так само з посиланням на власні джерела – повідомляли люди та канали, яких було важко запідозрити у симпатії до Зеленського.

Звичайно, тональність цих повідомлень була абсолютно різною. Перші – наголошували, що нічого страшного в країні не відбувається, і не потрібно "розхитувати човен" з приводу цієї відставки. Другі – бідкалися та пророкували Офісові президента різноманітні негаразди.

Після сьомої вечора про відставку Залужного як про доконаний факт з посиланням на власні джерела повідомила низка впливових українських ЗМІ.

О 19:41, приблизно за півтори години після появи повідомлень на цю тему, з першою заявою з цього приводу виступив державний орган.

"Шановні журналісти, одразу відповідаємо всім: Ні, це не правда", – йшлося у телеграм-пості Міністерства оборони України. Трохи раніше, о 19.23, керівник управління преси та інформації Міноборони Іларіон Павлюк у коментарі BBC сказав, що не підтверджує відставку Залужного.

О 20:05 прессекретар Володимира Зеленського Сергій Нікіфоров заявив "Українській правді", що "президент точно не звільняв головкома".

Нарешті о 20:20 Офіс президента оприлюднив щоденне звернення Володимира Зеленського. У ньому не було ані слова ані про зустріч з головнокомандувачем, ані про його відставку.

Лише у цей момент стало більш-менш зрозуміло, що 29 січня не стане останнім днем роботи Валерія Залужного.

Чого ми не знаємо точно

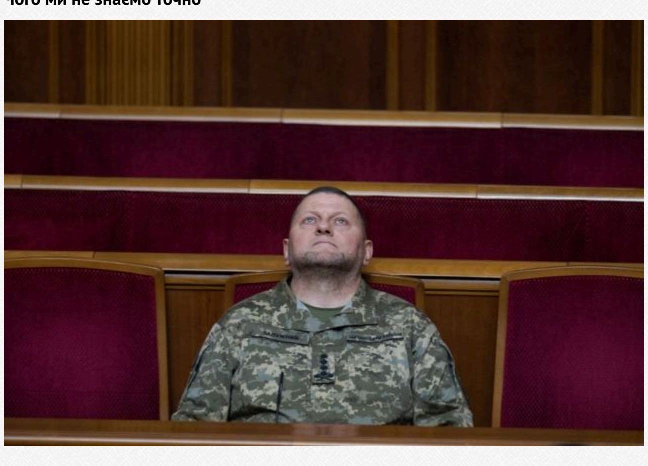

ФОТО УНІАН

По-перше, чому президент вирішив звільнити Залужного саме зараз?

Напружені стосунки між Володимиром Зеленським та Валерієм Залужним уже досить давно стали секретом Полішинеля.

Співрозмовники BBC у найвищих коридорах української влади визнають: негаразди між військовим та політичним керівництвом розпочалися ще у квітні 2022 року, щойно російські війська відійшли від Києва.

За даними BBC, генерал Залужний хоч і не фігурує офіційно в кримінальній справі про неналежну організацію оборони півдня України, але мав з цього приводу бесіду зі слідчими ДБР.

Зараз президент не стримує себе у різких, на грані зі зневажливими заявами у бік головнокомандувача ЗСУ. А депутатка від президентської партії Мар'яна Безугла, яку пов'язують з фігурою глави Офісу президента, відкрито критикує його у соцмережах. Важко сказати, що саме стало першопричиною різкого охолодження у стосунках між Зеленським та Залужним.

Одні коментатори вважають, що йдеться про ревнощі Банкової до неймовірно високих показників довіри та підтримки у Валерія Залужного, якого вже зараз соціологи називають єдиним реальним конкурентом Зеленського на гіпотетичних президентських виборах.

Інші – звертають увагу на те, що з певного часу Залужний та Зеленський мають відмінне бачення того, в яку фазу зайшла війна, і як вона має розвиватися далі.

У будь-якому разі, за даними BBC, протягом останніх місяців Володимир Зеленський уже не раз був близьким до того, аби відправити Валерія Залужного у відставку – законодавство дає йому право видати указ без будь-яких додаткових подань чи обґрунтувань.

Що саме спонукало президента до того, аби повідомити головкому про неминучу відставку особисто 29 січня, достеменно не відомо. Ситуація на фронті за останній час не зазнала вагомих змін. Великою новиною, пов'язаною з війною, стала катастрофа російського Іл-76 під Бєлгородом минулого тижня, але українській громадськості досі не відомі деталі цього інциденту.

Один зі співрозмовників BBC заявив, що президент у понеділковій розмові обґрунтовував необхідність відставки Залужного тим, що він хоче перезавантажити всю систему органів нацбезпеки та оборони України.

Однак повідомлень про скорі кадрові зміни у інших силових, воєнних та правоохоронних органах наразі не надходило.

Що затримало указ

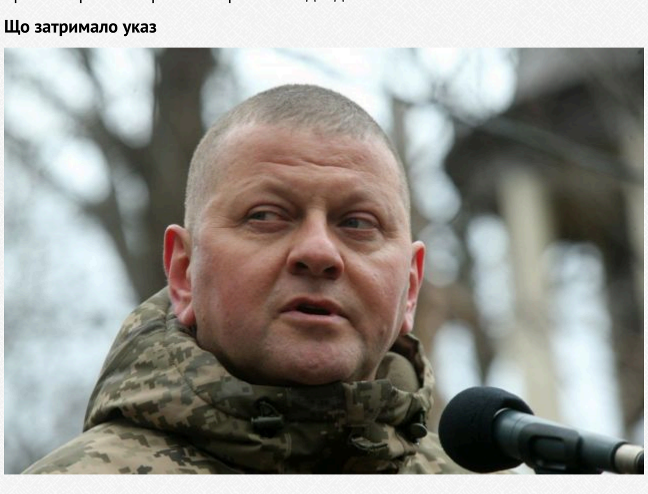

ФОТО УНІАН

Друга річ, якої ми не знаємо, – це що саме завадило появі указу президента після того, як він озвучив Залужному своє кадрове рішення.

Співрозмовники BBC у владі озвучують два основних варіанти відповіді на це питання (версію, яку обстоюють деякі спостерігачі, про те, що на Банковій злякалися гучної негативної реакції користувачів соцмереж, до уваги не беремо).

Згідно з першим з них, у ситуацію втрутилися західні партнери Києва, які висловили різке несприйняття відставки Залужного.

Цю версію можна досить легко обґрунтувати. Україна зараз повністю залежить від західної воєнної та фінансової допомоги. Більше того, найближчі дні обіцяють стати критичними у процесі надання Києву багатомільярдних траншів як європейської, так і американської підтримки.

Водночас іноземні ЗМІ повідомляють, що західні лідери наполегливо радять Києву переходити до стратегічної оборони – тобто, по факту, реалізовувати стратегію, прихильником якої є Валерій Залужний.

Звільнення головнокомандувача, та ще й не узгоджене з Заходом, цілком могло б стати причиною "вето" на це рішення Зеленського. А Захід, судячи з усього, має достатні важелі впливу для того, аби наполягти саме на своїй позиції з цього питання.

Друга причина, яка могла завадити появі указу про відставку Залужного, – проблема з призначенням нового головкома. Українські ЗМІ називають двох головних претендентів на цю посаду: йдеться про чинного главу Головного управління розвідки Кирила Буданова та командувача Сухопутних військ Олександра Сирського.

Проте джерела BBC у військових колах кажуть, що обоє генералів не горять бажанням займати крісло Залужного і відмовились від цього призначення.

Проблема, кажуть співрозмовники BBC, полягає у тому, що будь-якого нового головнокомандувача будуть автоматично порівнювати зі старим, мегапопулярним Валерієм Залужним.

Згідно з грудневим опитуванням КМІС, Залужному довіряють 92% українців, Буданову – 60%, Сирському – 33% (хоча тут варто зауважити, що близько половини українців його просто не знають).

ФОТО ПЦУ. Кирило Буданов та Олександр Сирський – по праву і ліву руку від митрополита Епіфанія

Натомість, правду кажучи, жодних передумов для того, щоб новий головком – не важливо, яким буде його прізвище, – показав вражаючі результати на полі бою чи домігся прориву в питаннях забезпечення військових, немає.

Україна у будь-якому разі не має можливості досягти перемоги над російською армією негайно, Україна у будь-якому разі має активізовувати мобілізацію. Ці речі не залежать від того, хто буде головнокомандувачем ЗСУ.

Однак такі обставини призначення нового головкома можуть прикріпити до нього реноме "політичного призначенця", "ручного генерала Банкової", і це зовсім не полегшить йому життя і роботу та, ймовірно, не покращить ставлення до нього у лавах українського війська.

"У випадку відставки (Залужного) будь-хто, хто буде призначений на його місце, опиниться у максимально вразливій ситуації. Бо сприйматиметься як слухняний інструмент в руках політиків. Його офіцерський досвід, армійська кваліфікація та військовий талант виявляться вторинними порівняно з цим фактором. Для сотень тисяч людей у погонах Валерій Залужний буде людиною, звільненою за власну думку, за готовність сперечатися та відстоювати свою позицію. А будь-хто, хто прийде йому на зміну – сприйматиметься як виконавець волі президента", – писав ще в грудні в "Українській правді" публіцист та військовослужбовець Павло Казарін.

З іншого боку, каже BBC джерело в одній з українських спецслужб, не можна собі уявити, щоб будь-який генерал відмовиться виконувати уже ухвалене рішення президента про призначення головнокомандувачем.

"В Україні – війна. Президент – верховний головнокомандувач. Його рішення мають виконуватися", – говорить він.

Що буде далі?

Співрозмовники BBC у секторі оборони України кажуть, що в нинішніх обставинах відставка головнокомандувача ЗСУ виглядає питанням часу.

Кількість розбіжностей між Зеленським та Залужним досягла критичної межі. І, схоже, йдеться вже не просто про погляди на бойові дії та їхнє майбутнє, а про чисто особисті суперечності між цими, правду кажучи, абсолютно різними людьми, відсутність між ними довіри, конче потрібної для того, аби не програти війну, розв'язану Росією. Президент безумовно має право на такий крок – це право забезпечує йому законодавство. Однак які він матиме наслідки "на землі", зараз сказати досить складно.

Чи буде цей крок належним чином прокомунікований західним партнерам України, які мають право очікувати від Києва прогнозованих та зрозумілих кроків в управлінні державою?

Це – не пусте запитання, оскільки понеділкові комунікації Офісу президента, м'яко кажучи, залишали бажати кращого (BBC звернулася за коментарем з приводу цього тексту до кількох фігур з комунікаційного блоку Банкової, однак не отримала відповіді на свої питання).

Як сприйме відставку популярного головкома, "батька Залужного" українське суспільство? Вже згадане грудневе опитування КМІС показало, що 72% українців не підтримують заміну Залужного на іншого генерала (підтримують 2%).

А соціолог Олексій Антипович у грудневому інтерв'ю BBC казав, що гіпотетична відставка Володимиром Зеленським Валерія Залужного – "це у жодному разі не самогубство, але це однозначно згубне рішення, абсолютно негативне в плані оцінки громадянами ситуації в державі".

Влада, каже соціолог, таким чином наочно продемонструє, що вона не є єдиною, а саме єдність є однією з головних цінностей українського суспільства, згуртованого війною.

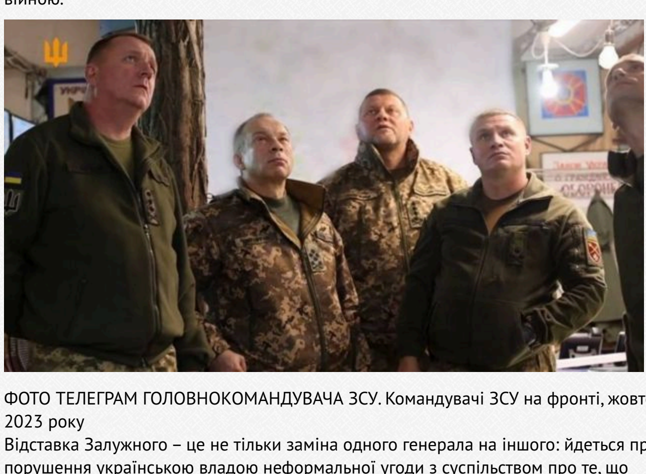

ФОТО ТЕЛЕГРАМ ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА ЗСУ. Командувачі ЗСУ на фронті, жовтень 2023 року

Відставка Залужного – це не тільки заміна одного генерала на іншого: йдеться про порушення українською владою неформальної угоди з суспільством про те, що політичне керівництво не вчить воювати військових, а військові не лізуть у політичні справи.

"(Відправивши Залужного у відставку), Зеленський стає не тільки політичним лідером, а й військовим. Навіть призначивши на його місце ідеального генерала, він бере на себе відповідальність. Ті самі Черчилль чи Рузвельт знали межі своєї відповідальності… Коли політичний лідер влазить у воєнні справи, не маючи зеленого уявлення про те, що таке воєнні справи, що така війна, це до добрих наслідків не приведе", – сказав в ефірі Радіо NV президент центру глобалістики Стратегія XXI Михайло Гончар.

Дуже навряд чи у разі відставки Валерія Залужного українці вийдуть на майдани, а військові повернуть свої багнети у бік Києва (хоча в російських провоєнних телеграм-каналах можна було побачити і такі прогнози розвитку подій).

Однак навряд чи це добре позначиться на загальних настроях українського суспільства, на його підтримці влади взагалі – і цей чинник не варто скидати з рахунку у воєнний час.

Можливо, розуміючи це, у понеділковій розмові президент озвучив Валерієві Залужному конкретні кадрові пропозиції. Йому нібито запропонували посаду посла однієї з європейських країн (Київ місяцями не призначає своїх послів до Великої Британії, Норвегії чи, приміром, Чехії) або ж крісло секретаря РНБО. Залужний, сказав співрозмовник BBC, відмовився від таких варіантів продовження кар'єри.

Чимало українських експертів впевнені: у разі відставки Валерій Залужний автоматично перетвориться на політичного важковаговика, фаворита будь-яких виборів, на коли б вони не були призначені.

Сам генерал жодного разу не заявляв про будь-які політичні амбіції.

Наразі він жодним чином не коментував події понеділка. А вже після півночі, фактично в ніч на вівторок Залужний опублікував на фейсбуку селфі. На ньому він сидить – судячи з усього, на робочому місці – поруч з главою Генштабу ЗСУ Сергієм Шапталою. Генерали одягнуті в однакові светри з написом Army Ukraine.

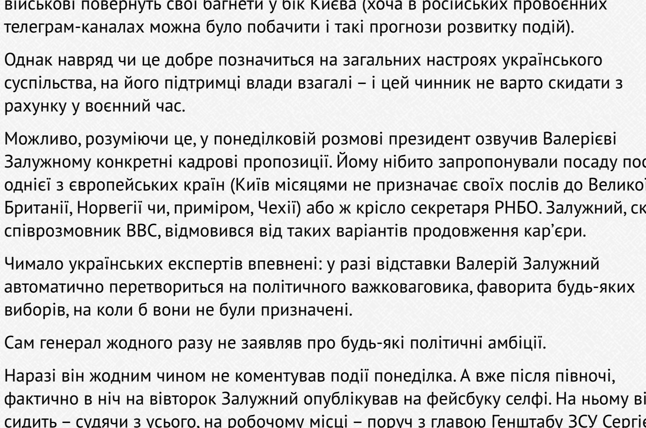

Теги: Відставка | Отставка | Сырский Александр | ГУР МО | Буданов Кирилл | Данилов Алексей | Данилов | Данілов | СНБО | РНБО | Напад Росії на Україну | Война | Війна | Зеленский | Офис Президента Украины | Офіс президента України | Ермак Андрей | ЗСУ | ВСУ | Залужный Валерий | Залужный

Аліна Кравченко
ЖУРНАЛІСТ, ОГЛЯДАЧ

31 січня 2024 г., 13:55 | Переглядів: 3084 | Коментарі: 2

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:
comments powered by Disqus

Важливі новини

19.05.2026
Мільярди на крові під маскою меценатства: як власник «Трухи» Володимир Литвин легалізує дубайські ка...
#Труха #Аваков #Urban One

13.05.2026
Розшукуваний бізнесмен Борис Ушерович через кіпрсько-іспанський ландромат...
#РЖД #Кипр #Кіпр